

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ПРАЦЮ: ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ

Право на працю та його зміст є важливими елементами формування фундаменту сучасного трудового права. Як влучно відзначає О. І. Процевський, «про значення права на працю, про його фундаментальність серед інших соціально-економічних прав і свобод людини свідчать дві його найважливіші характеристики: по-перше, в цьому праві відображена потреба держави і суспільства в необхідності створення матеріальних і духовних цінностей для життєдіяльності окремої людини і суспільства в цілому. По-друге, саме тому право на працю закріплено міжнародними правовими актами і визнано Конституцією України» [1, с. 39].

Організація Об'єднаних Націй провела у 1985 році перший Міжнародний рік молоді. Через декілька років Генеральна Асамблея прийняла Всесвітню програму дій, які стосується молоді. Одним із ключових напрямків програми – це напрямок «Зайнятість».

Безробіття і недостатня зайнятість серед молоді представляє собою поширену проблему. По суті до її рішення слід підходити в рамках більш широкої боротьби за створення робочих місць для всіх громадян. Ця проблема загострилась в останні роки у зв'язку з всесвітнім економічним спадом, який важче всього вразив країни, які розвиваються. В деяких країнах проблеми, обумовлені приливом молоді на ринок праці, стоять дуже гостро. Згідно оцінки Міжнародної організації праці, для того, щоб забезпечити відповідні можливості зайнятості для зростаючого числа молоді в рядах економічно активного населення країн, які розвиваються, протягом 20 років потребувалось би створити більше 100 млн. нових робочих місць [4, с. 10].

У ст. 43 Конституції України закріплено, що «кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він сам вільно обирає або на яку вільно погоджується». Але, на жаль, на практиці дана норма Конституції України реалізується не повністю. Сучасний стан економіки й зростання безробіття вимагають всебічних досліджень проблем зайнятості різних категорій населення з метою регулювання цих процесів і опрацювання заходів щодо виходу з кризи. Як показує

статистика, лише 40% опитаних студентів вузів України вважають, що вони зможуть отримати роботу за спеціальністю, а третина випускників профтехучилищ змінює свою професію і здобуває іншу спеціальність [2, с. 1].

Розглянемо, які існують проблеми щодо працевлаштування молоді.

Окремою проблемою працевлаштування молоді в Україні, як слушно відзначив А. М. Юшко є нездатність сучасної системи професійної освіти вчасно й ефективно реагувати на потреби ринку праці. Так, кількість молодих вітчизняних працівників, які намагаються працевлаштуватися за кордоном після отримання освіти на Україні постійно зростає. Стабільне збільшення кількості молодих фахівців, які отримують роботу за кордоном є вкрай негативними для вітчизняної економіки фактором.

Слід також звернути увагу на відсутність зваженої державної політики щодо направлення на роботу випускників ВНЗ безпосередньо їхніми навчальними установами, що не лише сприяло б працевлаштування молоді, але й забезпечило б компенсацію затрат державного бюджету на підготовку фахівців за державним замовленням [3, с. 73].

Існує невідповідність переліку напрямів і спеціальностей, а також переліку кваліфікацій затвердженому Класифікатору професій, який відображає потреби виробництва та сфери послуг. Це призводить до того, що молоді фахівці після закінчення ВНЗ намагаються працевлаштуватися за спеціальністю, яка не має відповідного аналогу у професійній діяльності [3; с. 72].

Законодавство передбачає, що при прийнятті на роботу неповнолітнього із ним повинен бути укладений письмовий трудовий договір. На практиці дана норма виконується не завжди, і органи, на які покладено функцію нагляду за виконанням цього припису (а саме прокуратура, служба справ неповнолітніх), цього не виконують. Тут можна було б передбачити негативні правові наслідки для роботодавця за невиконання даної норми.

Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» зазначає, що «Молодіжні центри праці, що діють відповідно до Типового положення, а також громадянські молодіжні організації (агентства, біржі, бюро та інші) за наявності в них відповідного дозволу виданого державною службою зайнятості, сприяють працевлаштуванню молоді, в тому числі учнів, студентів, аспірантів у позанавчальний

час, надають послуги, пов'язані з профорієнтацією та підготовкою до роботи за новою професією». Так, безперечно, це прогресивне положення українського законодавства. Та чи сприяє держава створенню таких «молодіжних центрів праці», чи достатньо вони забезпечені ресурсами для здійснення своєї діяльності і для інформування населення про свою діяльність? Практика дає нам негативну відповідь [2, с. 1].

Як бачимо чинне законодавство має цілий ряд прогалин та неузгодженостей у питаннях працевлаштування молодих фахівців в Україні. Натомість вкрай негативним є відсутність чітких спеціалізованих міжнародних норм у даній сфері. Першочерговим завданням для українського уряду лишається прийняття нового більш лояльного для роботодавця порядку компенсації витрат за працевлаштування молодих фахівців [3, с. 74]. Створення своєрідних учнівських підприємств для працевлаштування неповнолітніх у вільний від навчання час. Сприяння створенню молодіжних малих підприємств, кооперативів. Створення при ВНЗ або при службах зайнятості відділів по сприянні працевлаштуванню молоді [2, с. 2].

Отже, з вищесказаного можна зробити висновки, що молодь відіграє важливу роль у житті суспільства та країни. Розпочинаючи трудове життя молоді люди хочуть бути захищеними, тому держава повинна надати їм гарні умови праці і гідну оплату.

Джерела:

1. Коваленко О. О. Актуальні проблеми сучасного розуміння права на працю. *Університетські наукові записки*. № 59. 2016. С. 39–51. URL: <http://univer.km.ua/visnyk/1559.pdf>.
2. Зельонка Г. М. Правові проблеми працевлаштування молоді. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. Спецвипуск № 1, 2002. С. 1-2. URL: <http://univer.km.ua/visnyk/279.pdf>.
3. Волохов О. С. Працевлаштування молоді в Україні: правові проблеми. Правові відносини: проблеми теорії та практики. Київ: Ніка-Центр, 2013. С. 72–74. URL: http://idpnan.org.ua/files/zb.nauk.prac_konf_o.m.guljaev3.pdf.
4. Резолюція 50/81, прийнята Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй, «Всесвітня програма дій, що стосуються молоді, до 200 року, і на наступний період», 13.03.1996. С. 10.

URL: <https://undocs.org/pdf?symbol=ru/A/RES/50/81>.

Науковий керівник – к.п.н., доцент Беляк О. М.